

ATMINTINĖ

Ką reikia žinoti apie mėšlo ir srutų tvarkymą?

2023 | 04

Atnaujinta iki 2023-04-24

WWW.AAD.LRV.LT

Turinys

Kada mėšlas ir srutos tampa problema?	3
Mėšlo ir srutų kaupimas ir laikymas	5
Talpa	6
Atstumai	7
Gamybiniuose pastatuose susidarančių nuotekų tvarkymas	7
Tirštojo mėšlo laikymas laukuose	8
Tręšimas	9
Transportavimo ir tręšimo technika	10
Reikalingi dokumentai	11
Specialiosios žemės naudojimo sąlygos	12

Apie atmintinę

Remiantis šiuo metu galiojančiais teisės aktais, atmintinėje pateikiama aktualiausia informacija, skirta asmenims, turintiems ūkinių gyvūnų, kaupiantiems, laikantiems, transportuojantiems ar naudojantiems mėšlą ir srutas laukams tręšti.

Išsamesnę informaciją rasite:

- ✓ Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų [aprašė](#);
- ✓ Gerosios žemės ūkio praktikos [kodekse](#);
- ✓ Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų [įstatyme](#);
- ✓ Mėšlo ir nuotekų tvarkymo statinių technologinio projektavimo [taisyklėse](#);
- ✓ ir kt.

Kada mėšlas ir srutos tampa problema?

Netinkamai tvarkomas mėšlas ir srutos patenka į aplinką, teršia paviršinius ir požeminius vandenius, didina oro taršą ir gali sukelti sveikatos problemų.

Kai tręšiama per gausiai ir netinkamu metu

Mėšlas ir srutos yra vertinga trąša, aprūpinanti augalus azotu, fosforu ir kaliumu, bet per dideli šių naudingų maistinių medžiagų kiekiai patenka į orą, daro žalą paviršiniams ir požeminiams vandenims. Taigi, užuot maitinusios augalus, šios medžiagos tampa teršalais, patenka į melioracijos griovius, atvirus vandens telkinius, iš ten upėmis ir upeliais nunešamos į jūrą.

Azoto ir fosforo junginių perteklius sukelia vandens ir sausumos ekosistemų pokyčius. Užželia vandens telkinių pakrantės, ima sparčiai daugintis dumbliai, vanduo pradeda žydėti, pasidaro drumstas ir būna nemalonus kvapo.

Storas dumblių sluoksnis sulaiko saulės spindulius, todėl skursta ir nyksta dugno augmenija ir gyvūnija. Bakterijos, skaidydamos žuvusius dumblius, naudoja deguonį, todėl jo ima stigti kitiems vandens organizmams, pradeda dusti žuvis. Visa tai prisideda prie mitybos grandinės disbalanso, nes nyksta kai kurių paukščių ir gyvūnų maisto šaltinis.

Kad būtų išvengta šios žalos, tręšiant augalus būtina vadovautis aplinkosauginiais terminais, nustatytais atsižvelgiant į būdingas oro sąlygas ir galimą augalų vegetacinį laikotarpį.

Pavyzdžiui, tręšiant mėšlu ar srutomis draudžiamu laikotarpiu, t. y., kai dirva įšalusi ar apsnigta, fosforas neturi galimybės susijungti su dirvožemiu, todėl nuteka tiesiai į aplinką ją užteršdamas. Kai dirva tręšiama vegetaciniu laikotarpiu, augalai įsisavina naudingąsias medžiagas, todėl jų nutekėjimas ir neigiamas poveikis aplinkai gerokai sumažėja.

Kai mėšlas ir srutos tvarkomi per arti šulinių

Iš netvarkingai laikomo mėšlo ištekanti srutos per požeminius ir paviršinius vandenis nukeliauja iki šulinių užteršdamos geriamąjį vandenį azoto junginiais (nitratais, nitritais), kenkiančiais žmogaus sveikatai. Nitritai ir nitratai ypač pavojingi nėščiosioms ir kūdikiams. Nitratų toksiniam poveikiui jautrūs infekcinėmis, širdies, kraujagyslių, kvėpavimo takų ligomis sergantys ir senyvo amžiaus žmonės. Nustatyta, kad didelis šių medžiagų kiekis skatina vėžines ligas.

Vienintelis būdas apsaugoti geriamąjį vandenį nuo taršos – mėšlą ir srutas laikyti sandariose mėšlidėse, tvartuose, srutų kauptuvuose ar pagal aplinkosauginius reikalavimus įrengtose rietuvėse, būtinai išlaikant bent minimalius būtinus atstumus iki šulinių.

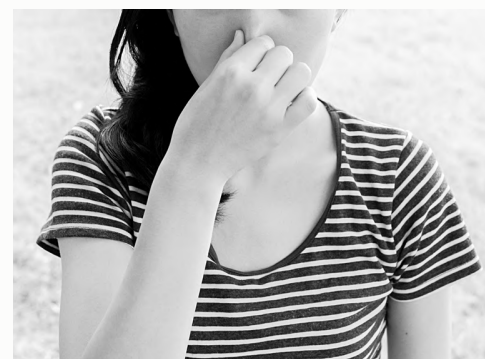
Kai prisidedama prie šiltnamio efekto

Mėšlas ir srutos yra ir didelis šiltnamio efektą sukeliančių dujų šaltinis. Tarša azoto turinčiais junginiais neigiamai veikia oro kokybę. Vykstant mikrobiologiniams procesams, dalis azoto oksidų ir amoniako forma išgaruoja į atmosferą iš mėšlo ir srutų kaupimo vietų. Netinkamas tręšimas taip pat prisideda prie šių medžiagų patekimo į orą.

Taigi netinkamai tvarkomas mėšlas ir srutos ne tik skleidžia nemalonius kvapus, blogindamos aplinkinių žmonių gyvenimo kokybę, bet ir prisideda prie klimato kaitos. Klimato pokyčiai ir tarša lemia mūsų biologinės įvairovės nykimą ir sudaro palankias sąlygas invazinėms rūšims.

Kiekvienas mažas žingsnis gali daryti didelę įtaką

Kiekvienas neatsakingai mėšlą ir srutas tvarkantis ūkis prisideda prie ilgalaikių neigiamų aplinkai pasekmių. Nesilaikant nustatytų aplinkosauginių reikalavimų, t. y. laikant mėšlą ir srutas netinkamomis sąlygomis, tręšiant laukus draudžiamu laikotarpiu, per dideliais kiekiais, prisidedama prie aplinkos taršos. Ši atmintinė primins, kaip atsakingai elgtis ūkininkaujant ir kartu saugoti aplinką.

Mėšlo ir srutų kaupimas ir laikymas

Ūkinius gyvūnus auginančių asmenų ūkyje susikaupiantis mėšlas* ir srutos** turi būti tvarkomi vadovaujantis nustatytais reikalavimais. Kai kurie reikalavimai priklauso nuo ūkyje laikomų gyvūnų skaičiaus. Ūkinių gyvūnų skaičius vertinamas sutartiniais gyvuliais (SG)***.

Pavyzdžiui		arba		= 1 SG
	1		140	

Tikslų ūkyje laikomų SG skaičių ir jų mėšlo, srutų skleidimo plotą galima nustatyti remiantis 3 lentelėje pateiktais duomenimis (žr. 13 p.).

Tirštasis mėšlas

Laikant daugiau nei 100 SG	Tirštąjį mėšlą privaloma kaupti mėšlidėje arba tvarte.
Laikant 1–100 SG	Tirštąjį mėšlą galima kaupti mėšlidėje, tvarte arba rietuvėje prie tvarto. Rietuvei turi būti parenkama vieta, kurios neapsemty paviršiniai vandenys. Šioje vietoje turi būti įrengtas nelaidus ir sandarus hidroizoliacinis sluoksnis ir ne žemesnis kaip 20 cm aukščio žemės pylimas, saugantis, kad srutos netekėtų į aplinką.

Mėšlidė, tirštojo mėšlo rietuvė urbanizuotoje teritorijoje**** turi būti uždengta lanksčiosiomis, vandeniui nelaidžiomis dangomis arba ne mažesniu kaip 10 cm storio durpių, šiaudų, pjuvenų, žemių sluoksniu. Uždengti nebūtina tik tirštojo mėšlo, kuris apdorotas moksliskai pagrįstomis amoniako išsiskyrimą į aplinką ir nemalonius kvapus mažinančiomis priemonėmis (separavimas, probiotikai ar kt.).

* **Mėšlas** – grynos ar apdorotos gyvulių, paukščių išmatos arba kraiko ir išmatų mišinys.

** **Srutos** – skystis, susidedantis iš gyvūnų šlapimo, kritulių ir kitokių iš mėšlo ištekančių ar nuo mėšlinų paviršių nutekančių nuotekų.

*** **Sutartinis gyvulys (SG)** – sutartinis vienetas, kuriuo nusakomas mėšlo šaltinis. 1 SG per metus išskiriamame mėšle yra 100 kg bendrojo azoto.

**** **Urbanizuotos teritorijos** – pastatais užstatytos miestų, miestelių, kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose.

Srutos ir skystasis mėšlas

Srutos ir skystasis mėšlas turi būti kaupiami srutų kauptuve – statinyje ar įrenginyje, pritaikytame kaupti ir laikyti srutas ar skystąjį mėšlą.

Laikant 10 SG ar daugiau

Srutų ir skystojo mėšlo kauptuve privaloma taikyti aplinkos oro taršos ir nemalonių kvapų mažinimo priemonės. Tai gali būti kietosios sandarios stogo dangos, lanksčiosios dangos (tentai), vientisos plūdriosios dangos (plastiko lakštų, granulių, lengvų burių medžiagų, pripučiamos, šiaudų, natūraliai susidaranti plutos), biologiniai filtrai, srutų skaidymas aerobiniu (aeravimas) arba anaerobiniu būdu biodujų įrenginyje ar kitos priemonės.

Talpa

Mėšlidė, srutų kauptuvas, tirštojo mėšlo rietuvė prie tvarto turi būti tokios talpos, kad tilptų ne mažiau kaip per 6 mėnesius susidarantis mėšlas ir srutos.

Mėšlidės, srutų kauptuvo, tirštojo mėšlo rietuvės talpa apskaičiuojama vadovaujantis atitinkamomis pastatų technologinio projektavimo taisyklėmis* ir Gerosios žemės ūkio praktikos kodekse pateiktomis rekomendacijomis.

Kai mėšlas ir srutos laikomos tvarte, naudojamos komposto, biodujų gamybai ar perduodamos kitam asmeniui tvarkyti, mėšlidžių, srutų kauptuvų, tirštojo mėšlo rietuvių prie tvartų tūris arba plotas atitinkamai gali būti mažesnis.

Mėšlidės, tirštojo mėšlo rietuvės prie tvarto ar srutų kauptuvo įrengti nereikia, jeigu:

- ✓ ūkiniai gyvūnai laikomi tvarte, kuriame telpa ne mažiau kaip per 6 mėnesius susidarantis mėšlas ir srutos;
- ✓ laukiniai gyvūnai (danieliai, taurieji elniai, dėmėtieji elniai, bizonai, stumbrai, stirnos, šernai ir kt.) ir ūkiniai gyvūnai, kurie pagal fiziologinius poreikius prisitaikę gyventi lauke, laikomi lauko aptvaruose ar voljeruose ištisis metus.

* Daugiau informacijos – Mėšlo ir nuotekų tvarkymo statinių technologinio projektavimo taisyklėse.

Atstumai

Mažiausi leistini sanitariniai atstumai turi būti išlaikomi nuo tvarto ar mėšlidės iki:

- ✓ sklype arba gretimame sklype esančių statinių (žr. 1 lentelėje);
- ✓ vandens kaptazo įrenginių, šachtinių šulinių, versmių**;
- ✓ sanitarinės apsaugos zonų dydžių, nustatytų Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme.

1 lentelė. Mažiausi leistini sanitariniai atstumai tarp statinių*

Statinys	Tvartas	Mėšlidė
Namas	10 m	15 m
Namų ūkio pastatas	nenormuojama	1,5 m
Automobilių saugykla	nenormuojama	1,5 m
Šiltnamis	nenormuojama	1,5 m
Tvartas	–	nenormuojama
Mėšlidė, kompostavimo aikštelė	nenormuojama	–
Nuotekų kaupimo rezervuaras, lauko tualetas	nenormuojama	nenormuojama
Vietinė nuotekų valykla	nenormuojama	nenormuojama
Antžeminis skysto kuro rezervuaras	5 m	5 m
Požeminis skysto kuro rezervuaras	3 m	3 m
Šachtinis šulinys	15 m	20 m

Gamybiniuose pastatuose susidarančių nuotekų tvarkymas

Gamybiniuose pastatuose, kuriuose laikomi ūkiniai gyvūnai, susidarančios buitinės ir gamybinės nuotekos turi būti surenkamos ir tvarkomos vadovaujantis Nuotekų tvarkymo [reglamentu](#) arba šiais principais:

- ✓ išvalytos buitinės ir gamybinės nuotekos gali būti kaupiamos srutų kauptuvuose ir naudojamos laukams tręšti vadovaujantis atmintinėje nurodytais reikalavimais;
- ✓ nevalytos buitinės ir gamybinės nuotekos gali būti kaupiamos srutų kauptuvuose, jeigu planuojamas kaupti nuotekų kiekis per metus neviršys 20 proc. viso per metus susidariusio srutų ir skystojo mėšlo kiekio.

* Daugiau informacijos – Statybos techniniame [reglamente](#) „Vienbučiai ir dvibučiai gyvenamieji pastatai“.

** Daugiau informacijos – Lietuvos higienos [normoje](#) „Šuliniai ir versmės: įrengimo ir priežiūros saugos sveikatai reikalavimai“ ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų [įstatyme](#).

Tirštojo mėšlo laikymas laukuose

Mėšlą laikant laukuose, privaloma įrengti rietuvę, atitinkančią šiuos reikalavimus:

- ✓ vieta laukuose turi būti parenkama taip, kad rietuvės neapsemto paviršiniai vandenys (per liūtis, potvynius);
- ✓ ji turi būti įrengiama ne arčiau kaip 100 m nuo gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatų. Atstumas gali būti ir mažesnis, jeigu pastato savininkas yra pateikęs rašytinį sutikimą. Sutikimas gali būti pateiktas ir el. paštu arba SMS žinute;
- ✓ vieta turi būti parenkama ne arčiau kaip 20 m nuo karstinių smegduobių, melioracijos griovių ir įrenginių (paviršinio vandens nuleistuvų ir latakų);
- ✓ potvynių grėsmės teritorijose, paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose ir pakrančių apsaugos juostose, požeminio vandens vandenviečių apsaugos zonose, Šiaurės Lietuvos karstiniame regione turi būti laikomasi Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytų reikalavimų (žr. 12 p.);
- ✓ ji turi būti uždengiama lanksčiosiomis, vandeniui nelaidžiomis dangomis arba ne plonesniu kaip 10 cm storio durpių, žemių, smulkintų, nesmulkintų šiaudų arba pjuvenų sluoksniu;
- ✓ rietuvė turi būti nuolaidžiais pakraščiais, kad krituliai nutekėtų nuo jos paviršiaus neprasiskverbę į gilesnius sluoksnius;
- ✓ jeigu planuojama tirštąjį mėšlą laikyti tręšiamajame lauke ilgiau nei 2 savaites, pirmiausia ant dirvos paviršiaus turi būti formuojamas ne plonesnis kaip 20 cm durpių, šiaudų arba medžio pjuvenų suspaustas sluoksnis ar pasluoksnis srutomis ir skysčiams iš mėšlo sugerti. Šis sluoksnis ar pasluoksnis visu perimetru turi būti platesnis už mėšlo rietuvę ir aiškiai matomas. Laikymo vieta turi būti apjuosta ne žemesniu kaip 30 cm aukščio žemės pylimu, kuris turi būti ties perimetro pakraščiu, t. y. atskirai nuo mėšlo rietuvės. Pylimas įrengiamas, kad visą mėšlo saugojimo laikotarpį srutos neištekėtų už jo ribų;
- ✓ rietuvės turi būti įrengiamos laukuose, kurie bus tręšiami. Tirštojo mėšlo kiekis rietuvėje negali viršyti tam laukui tręšti leidžiamo panaudoti mėšlo kiekio;
- ✓ keliems laukams, kuriems parengtas tręšimo planas (žr. 11 p.), bet juos skiria natūralūs gamtiniai ir dirbtiniai objektai (upių vagos, miško masyvai, keliai, pastatai ir pan.) arba numatyti tręšti laukai, kuriems parengtas tręšimo planas, ribojasi, galima įrengti vieną rietuvę, kuri negali viršyti šiems laukams tręšti reikalingo mėšlo kiekio;
- ✓ rietuvė turi būti įrengta, kad būtų užtikrinta, kad srutos iš jos netekėtų į aplinką ir būtų išvengta amoniako emisijų* ir kvapų sklidimo;
- ✓ mėšlas joje gali būti laikomas ne ilgiau kaip 6 mėnesius.

Rietuvės laukuose pavyzdys

* Mažindami amoniako emisiją (garavimą), mėšle išsaugome augalams naudingą azotą.

Tręšimas

Per kalendorinius metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg hektarui. Azoto, per metus patenkančio į dirvą su mėšlu ar srutomis, kiekis apskaičiuojamas valdoje laikomų SG skaičių (žr. 3 lentelėje) dalijant iš vertinamuoju metu valdomų žemės ūkio naudmenų plotų ir dauginant iš 100.

Draudžiama

- ⊗ Mėšlu ir srutomis tręšti nuo lapkričio 15 d. iki kovo 20 d., išskyrus atvejus kai, atsižvelgdama į oro temperatūrą, Žemės ūkio ministerija savo [interneto svetainėje](#) paskelbia ankstesnę tręšimo laikotarpio pradžią. Ankstesnė pradžia gali būti skelbiama, kai 4 paras iš eilės vidutinė oro temperatūra yra ne žemesnė kaip 5 °C.
- ⊗ Tręštimėšlu ir srutomis nuo birželio 15 d. iki rugpjūčio 1 d., išskyrus pūdymus, pievas, ganyklas ir plotus, kuriuose bus auginami žiemkenčiai.
- ⊗ Mėšlą ir srutas įterpti arba skleisti ant įšalusios, įmirkusios, užtvindytos, apsnigtos žemės.
- ⊗ Tręšti kukurūzų pasėlius nuo liepos 10 d. iki rugpjūčio 1 d.
- ⊗ Skystuoju mėšlu ir srutomis tręšti šeštadieniais, sekmadieniais, valstybinių švenčių dienomis arčiau kaip 100 m atstumu nuo gyvenamojo namo be gyventojų rašytinio sutikimo. Sutikimas gali būti pateiktas ir el. paštu arba SMS žinute.
- ⊗ Skystuoju mėšlu ir srutomis tręšti arčiau kaip 300 m atstumu nuo apgyvendintos teritorijos ribos be seniūnijos seniūno rašytinio sutikimo, kuris gali būti pateiktas ir el. paštu arba SMS žinute.
- ⊗ Skystąjį mėšlą ir srutas skleisti arčiau kaip 2 m iki melioracijos griovių viršutinių briaunų.

Pagal Administracinių nusižengimų kodeksą už netinkamą mėšlo ir srutų tvarkymą asmenims gresia baudos. Taip pat gali tekti atlyginti ir aplinkai padarytą žalą.

Mėšlas paskleistas ant įšalusios žemės

Rietuvė ant įmirkusios žemės

Netvarkinga rietuvė

Tręšimo laikotarpiai

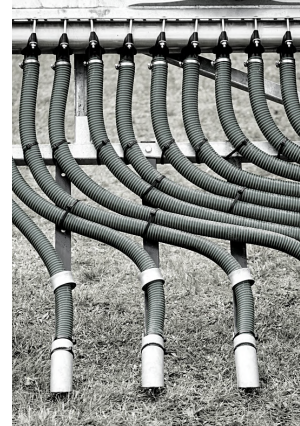
Mėšlo ir srutų išlaistyti negalima ir laikotarpiais, kai yra įšalusį dirva, susiformavusi sniego danga arba įmirkusi žemė

Mėnuo											
Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužė	Birželis	Liepa	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalis	Lapkritis	Gruodis
draudžiama	draudžiama	iki 20 leidžiama	leidžiama	leidžiama	nuo 15 leidžiama	nuo 10 draudžiama	iki 1 draudžiama	leidžiama	leidžiama	nuo 15 draudžiama	draudžiama

Leidžiama tręšti mėšlu ir srutomis
Draudžiama tręšti mėšlu ir srutomis
Draudžiama tręšti mėšlu ir srutomis (išskyrus pūdymus, pievas, ganyklas ir plotus, kuriuose bus auginami žiemkenčiai)
Draudžiama tręšti kukurūzų pasėlius

Transportavimo ir tręšimo technika

- ✓ Kad mėšlas ir srutos nepatektų į aplinką, neužterštų kelių ir kitų nenumatomų tręšti plotų, jiems transportuoti privaloma naudoti tinkamą techniką.
- ✓ Kai transportuojant mėšlu ir srutomis užteršiamas kelias urbanizuotoje teritorijoje, juos transportuojantis asmuo privalo kuo skubiau išvalyti užterštą kelią (kietąjį mėšlą surinkti, srutas nuplauti).
- ✓ Skystasis mėšlas ir srutos iki tręšiamojo lauko gali būti transportuojami sandariais vamzdiniais.
- ✓ Tręšimui turi būti naudojama techniškai tvarkinga ir saugi technika.
- ✓ Tręšiant skystuoju mėšlu ir srutomis turi būti naudojamos ištaškymo, išlaistymo ar tiesioginio įterpimo į dirvą technologijos. Rekomenduojama tręšti esant kuo mažesniai vėjo greičiui, žemesnei oro temperatūrai, vėjui pučiant nuo labiausiai apgyvendintos vietovės.
- ✓ Paskleistas ant ariamosios žemės (neapsėtos, neapsodintos augalais) mėšlas ir srutos į dirvožemį turi būti įterpiamos (užariama ar kultivuojama) kuo skubiau, bet ne vėliau kaip per 24 valandas nuo paskleidimo.

Reikalingi dokumentai

Perduodant ar parduodant 100 ar daugiau tonų mėšlo ir srutų per kalendorinius metus

Rašytinė sutartis ar pirkimo–pardavimo įrodymo dokumentai

- ✓ Dokumentus privaloma pateikti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registru.
- ✓ Dokumentuose turi būti nurodytas fizinio asmens, kuriam perduotas mėšlas ar srutos, vardas ir pavardė, adresas, telefonas arba juridinio asmens, kuriam perduotas mėšlas ar srutos, pavadinimas, adresas, perduotas srutų ar mėšlo kiekis (tonomis) pagal ūkinio gyvūno rūšį.

Tręšiant mėšlu ar srutomis 30 ha arba daugiau žemės per kalendorinius metus

Tręšimo planas

Planas turi būti sudaromas kiekvienais metais prieš pradėdant tręšti laukus ir nuosekliai vykdomas. Jame turi būti:

- ✓ nurodyti kontrolinių žemės sklypų ir laukų numeriai*, jeigu laukai nedeklaruoti – kadastriniai numeriai;
- ✓ tręšiamųjų laukų žemėlapiai su pažymėtomis paviršinių vandens telkinių apsauginėmis zonomis ir pakrančių apsauginėmis juostomis, vandenviečių apsaugos zonomis, vandens kaptazo įrenginiais;
- ✓ tręšimo darbų kalendorinis grafikas nurodant konkretų tręšimo mėnesį;
- ✓ dirvožemio tyrimų arba monitoringo ne senesni kaip 3 metų duomenys apie mineralinio azoto ir jūdriojo fosforo kiekį tręšiamojo lauko dirvožemyje;
- ✓ planuojamas panaudoti mėšlo ir srutų kiekis;
- ✓ apskaičiuota augalų mitybai užtikrinti reikalingų planuojamam derliui išauginti maisto medžiagų visuma (metinė tręšimo norma, vienkartinė tręšimo norma, metinis skleidimo kiekis ir vienkartinis skleidimo kiekis).

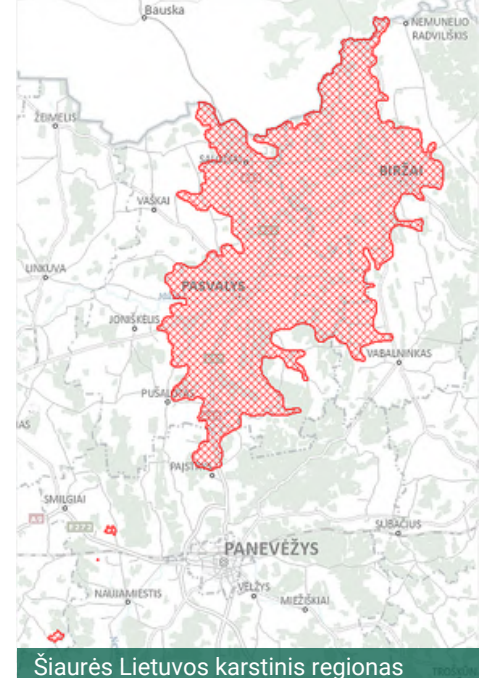
Dokumentai turi būti saugomi ne trumpiau kaip 2 metus nuo jų sudarymo datos ir teikiami kontroliuojančiai institucijai paprašius.

* Numeriai nurodyti Paramos už žemės ūkio naudmenas, kitus plotus ir gyvulius paraiškoje, teikiamoje vadovaujantis Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisyklėmis.

Specialiosios žemės naudojimo sąlygos

Be bendrųjų mėšlo, srutų laikymo ir tręšimo reikalavimų paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose, pakrančių apsaugos juostose ir karstiniame Šiaurės Lietuvos regione turi būti vadovaujama ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu.

Tręšiant laukus mėšlu ir srutomis Šiaurės Lietuvos karstiniame regione (Biržų, Pasvalio, dalis Panevėžio) ir paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose turi būti laikomasi nustatytų tręšimo normų.

2 lentelė. Tręšimo normos intensyvaus karsto žemėse*

Intensyvaus karsto I grupės žemėje	Intensyvaus karsto III grupės žemėje
Tręšiant per metus į dirvožemį gali patekti iki 100 kg/ha bendrojo azoto iš mineralinių ir organinių trąšų. Tręšiant vien tik kraikiniu mėšlu, per metus į dirvą galima jo įterpti iki 20 t/ha.	Tręšiant per metus į dirvožemį gali patekti iki 70 kg/ha bendrojo azoto iš mineralinių ir organinių trąšų. Tręšiant vien tik kraikiniu mėšlu, per metus į dirvą galima jo įterpti iki 14 t/ha.
Intensyvaus karsto II grupės žemėje	Intensyvaus karsto IV grupės žemėje
Tręšiant per metus į dirvožemį gali patekti iki 80 kg/ha bendrojo azoto iš mineralinių ir organinių trąšų. Tręšiant vien tik kraikiniu mėšlu, per metus į dirvą galima jo įterpti iki 16 t/ha.	Tręšti galima tik organinėmis trąšomis. Tręšiant per metus į dirvožemį gali patekti iki 60 kg/ha bendrojo azoto arba į dirvą galima įterpti iki 12 t/ha kraikinio mėšlo.

Draudžiama

- ⊗ Tręšiant paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose per metus į 1 ha dirvos įterpti daugiau kaip 80 kg azoto ir 15 kg fosforo veikliosios medžiagos.
- ⊗ Skystąjį mėšlą ir srutas skleisti paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose ir arčiau kaip 2 m iki melioracijos griovių viršutinių briaunų.
- ⊗ Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonose lieti srutas arba skystąjį mėšlą, neįterpiant jų į gruntą, statyti tvartus, fermas, įrengti srutų ir mėšlo sandėliavimo vietas, įrenginius ar tirštojo mėšlo rietuves ne prie esamų tvartų ar fermų.
- ⊗ Paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostose atlikti darbus ir veiksmus, draudžiamus vandens telkinių apsaugos zonose. Dirbti žemę, naudoti trąšas, jeigu tai gali patekti į vandenį ir pakenkti vandens ekosistemai.

* Kai 100 ha plote aptinkama karstinių smegduobių:

I grupės žemė – 5–20 vnt., II grupės žemė – 21–50 vnt., III grupės žemė – 51–80 vnt., IV grupės žemė – daugiau kaip 80 vnt.

3 lentelė. Ūkinių gyvūnų perskaičiavimo į sutartinius gyvulius (SG) lentelė, skirta mėšlo ir srutų skleidimo plotui nustatyti

Gyvūnai	Gyvūnų skaičius, atitinkantis 1 SG	SG, kurį sudaro 1 gyvūnas	Skleidimo plotas, apskaičiuojamas 1 SG, ha
 Paršavedės (su paršeliais žindukliais), kuiliai	2,9	0,35	0,21
 Paršeliai nuo 7 iki 32 kg (3 mėn.)	100	0,01	0,006
 Kiaulės nuo 3 iki 8 mėn.	10	0,1	0,06
 Kiaulės nuo 8 mėn.	9,1	0,11	0,065
 Karvės, buliai	1	1	0,59
 Veršeliai iki 1 m.	4	0,25	0,15
 Galvijai (prieauglis) nuo 1 iki 2 m.	1,4	0,7	0,41
 Taurieji elniai, Dovydo elniai	5	0,2	0,12
 Danieliai, dėmėtieji elniai	9	0,11	0,06
 Bizonai, stumbrai	1,7	0,6	0,4
 Avys, ožkos	14	0,07	0,041
 Arkliai nuo 1 m.	1	1	0,59
 Kumeliukai iki 1 m.	2,5	0,4	0,24
 Triušiai (patinai ir patelės su prieaugliu iki atjunkymo)	40	0,025	0,015
 Šinšilos	714	0,0014	0,00083
 Audinės ar kiaunės (vyresnės kaip 10 mėn.)	40	0,025	0,015
 Lapės (vyresnės kaip 10 mėn.)	15	0,067	0,039
 Vištos dedeklės	140	0,007	0,0041
 Vištų dedeklių prieauglis	1600	0,00063	0,00037
 Mėsiniai broileriai	2500	0,0004	0,00024
 Kalakutai (auginami iki 70 d. amžiaus)	157	0,0064	0,0038
 Kalakutai (auginami iki 133 d. amžiaus)	75	0,0133	0,0078
 Antys	116	0,0086	0,0051
 Žąsys	63	0,016	0,009
 Stručiai (suaugę gyvūnai)	2,5	0,4	0,24
 Putpelės dedeklės	450	0,0022	0,0013
 Mėsinės putpelės	4800	0,000208	0,00012

